

“...OP EEN DAG VROEG HIJ ZICH AF WIE HET WAS...”

Aantekeningen van de lezingen van **Davide Proserpi** en **Julián Carrón**
bij de Opening van het jaar van de volwassenen en de studenten van CL
Fiera Rho-Però, 25 september 2010

Julián Carrón

Aan het begin van dit jaar vragen we aan de Heilige Geest om de gave van wijsheid zodat we het grootste probleem - de zin van het leven - kunnen begrijpen. En opdat we werkelijk beschikbaar worden om de manier waarop het Mysterie ons heeft bereikt en ons blijft bereiken te volgen.

Discendi Santo Spirito.

Ik groet jullie allemaal, iedereen die hier is en alle vrienden die dit volgen vanuit verschillende steden in Italië en het buitenland. Ik lees jullie het telegram voor dat we aan de Paus hebben gestuurd: *Heiligheid, vijfduizend volwassenen en studenten van Gemeenschap en Bevrijding verzameld in Milaan en anderen uit tientallen steden binnen en buiten Italië verbonden met ons voor deze Opening van het Jaar, dankbaar aan God voor de schoonheid van Uw reis naar het Verenigd Koninkrijk, verlangen geheel hun persoon in Uw handen te leggen om, net als Uwe Heiligheid, tot dienst van een Ander te leven, om zo de verkondiging van Jezus Christus toegankelijk te maken voor onze medemensen. In een samenleving, die onverschillig en vijandig is tegenover het geloof, willen we door het charisma van don Giussani te verdiepen, de taak aanvaarden verkondigers te zijn van de verrezen Christus, die het onuitputtelijke antwoord is op de vragen van het hart van eenieder.*

Davide Proserpi

Ik heb de taak om de stappen die we afgelopen jaar gezet hebben te verduidelijken. Daarom lees ik een aantal regels voor, uit *Il cammino al vero è un'esperienza (De weg naar de waarheid is een ervaring)* van don Giussani, die goed samenvatten wat wij het afgelopen jaar meegemaakt hebben:

“Het Christendom ontstaat niet als de vrucht van onze cultuur of als een ontdekking van onze intelligentie: het Christendom wordt niet aan de wereld kenbaar gemaakt als een vrucht van de moderniteit of als een vrucht van de effectiviteit van onze initiatieven. Het Christendom ontstaat en verspreidt zich in de wereld door de aanwezigheid van de “kracht van God”: “*Deus, in nomine Tuo salvum me fac*”. Deze kracht van God openbaart zich in feiten, *gebeurtenissen*, die een nieuwe werkelijkheid binnen de wereld vormen, een levende werkelijkheid, een werkelijkheid in beweging, en dus een uitzonderlijke en onvoorziene geschiedenis binnen de geschiedenis van de mensen en van de dingen” (L. Giussani, *Il cammino al vero è un'esperienza*, Rizzoli, Milano 2006, p. 129).

Dit helpt ons ook om te begrijpen wat de taak is van een christelijke aanwezigheid in de samenleving. We hebben het net gehoord; het gaat niet zozeer over onze wijsheid of over de vrucht van onze initiatieven, waarop we ons kunnen beroemen als deze aanwezigheid wordt erkent of, het tegenovergestelde, die we gauw proberen te herstellen als ze wordt aangevallen. Als dat wel zo zou zijn, dan zouden we niet meer in staat zijn om ons nog ergens over te verbazen, alles zou al berekend, al bekend zijn. De kracht van God maakt zich echter kenbaar – zoals we hebben gehoord – in feiten, gebeurtenissen, die een nieuwe werkelijkheid uitmaken in de wereld. Dus, wij willen elkaar vandaag zeggen dat we dit jaar getuigen en deelgenoten zijn geweest van feiten. Sommige feiten waren evidenter en gingen heel de beweging aan, andere kan ieder terugvinden in zijn persoonlijke ervaring. Ik herinner me vooral het gebaar van 16

mei te Rome met de paus. In de weken ervoor was ons een nieuw oordeel voorgelegd, een niet-ideologisch oordeel, over de betekenis van dit gebaar. Daardoor hebben velen van ons die, van te voren in beslag genomen werden door allerlei taken, op het laatste moment besloten om toch mee te doen ook al waren er vele moeilijkheden. We herinneren ons allemaal dat hetgeen Carrón ons heeft gezegd, ons geholpen heeft in deze verandering. Hij zei: "Wij gaan niet zozeer naar Rome om de paus te verdedigen, maar om opnieuw, op dit moment waarop de Kerk op de proef wordt gesteld, de rots waarop wij zijn verankerd te erkennen en te bevestigen". Dit heeft onze blik op wat we aan het doen waren veranderd, want het heeft een nieuwe, menselijke houding ten opzichte van deze aanval geïntroduceerd. Een nieuwe houding die ongewapend de dingen binnendringt, om meer te weten, om beter te begrijpen. Dit is zonder twijfel een van de onvoorziene uitkomsten van het werk van de School van de gemeenschap van dit jaar geweest, en zeker de School van de gemeenschap van Carrón (die iedereen kon volgen, voor wie dat wilde). Zo hebben we allemaal gezien wat het effect is van het gebruik van deze methode.

We hebben de weerkaatsing van deze positieve houding ten opzichte van de werkelijkheid die men ontmoet gezien op de Meeting. Denken we aan wat de vele getuigenissen op verschillende gebieden hebben betekend, die ik hier nu niet citeer om het niet te lang te maken, maar waarvan jullie er velen kunnen vinden in de *Tracce* van deze maand. Samenvattend kunnen we zeggen dat de hoop die komt van de christelijke ervaring ons verrassend genoeg – en als ik het mag zeggen, ook onverwacht – in staat stelt om alle omstandigheden het hoofd te bieden, ook de allermoeilijkste. We ervaren een mogelijkheid tot initiatief en tegelijkertijd een vreugde die het niet nodig heeft om de dramatiek van wat we leven te reduceren, zoals we misschien vaak

geneigd zijn te doen als we niet willen toegeven aan de wanhoop. En dus vragen we ons af: Waar komt dit vandaan? Wat zit er achter? Een maand geleden in La Thuile, tijdens de Ontmoeting van de verantwoordelijken van CL, heeft Carrón Giussani geciteerd die zei: "De werkelijkheid moeten we niet opbergen [na de christelijke ervaring] omdat we alles al weten, omdat we alles hebben. We hebben inderdaad alles al, maar wat dat alles is [Dus wat Christus is] dat begrijpen we alleen in de ontmoeting met de omstandigheden, met de personen, met de gebeurtenissen." ("Vivere è la memoria di me", *Assemblea Internazionale Responsabili di Comunione e Liberazione*, suppl. A *Tracce- Litterae Communionis*, n. 8, september 2010, p. 52).

Een heel bijzonder voorbeeld hiervan is een andere, fundamentele stap van vorig jaar die we zeker niet mogen vergeten, namelijk het artikel van Carrón in *La Repubblica* (van 4 april 2010), over de storm rond de pedofilie binnen de Kerk. De grote tegenstellingen die je ervaart (maar dit geldt voor elke tegenstelling, voor het verdriet op zich) wekken in ons een onuitputtelijke behoefte aan rechtvaardigheid en waarheid op. Niets is genoeg om de wond die is geopend te dichten, niets van wat wij kunnen doen. Want de rechtvaardigheid waar ieder van ons op wacht bestaat er niet alleen maar in dat ons wordt teruggegeven wat ons afgenomen is. Dát waarop wij onze hoop hadden gevestigd, onze verwachtingen; de gerechtigheid waarvoor we gemaakt zijn, is veel meer dan terugkrijgen wat van ons was. Wat wij echt verwachten is meer, is een overvloed. In dit verband denk ik aan een verhaal over de eerste tijd van Moeder Teresa in Calcutta wat dit illustreert: De jonge zuster ontmoette toevallig midden op straat een arme stervende man, die ze naar haar huis bracht, en verzorgde. Kort daarna stierf de man, maar voordat hij stierf zei hij: "Ik heb mijn hele leven als een hond geleefd en nu sterf ik als een koning".

Moeder Teresa heeft waarschijnlijk niet meer gedaan dan een barmhartige verpleegster zou hebben kunnen doen in die situatie, en toch zei die man dat. Wat had hij gezien? In de blik van Moeder Teresa schitterde de blik van Christus, in haar stem, weerklonk de stem van Christus: dit is waar hij zijn hele leven op had gewacht: die blik te ontmoeten. Carrón zei in La Thuile: "De waarheid is niet iets abstracts, het is deze Liefde die zich heeft gebogen over mijn nietszijn, deze ontroering voor ons nietszijn. Dit is onze verantwoordelijkheid: ons ik te bekeren, ons te keren naar de aanwezige Gebeurtenis, dat wil zeggen naar die Liefde die zich over mij heeft gebogen" (J. Carrón, *Vivere è la memoria die me*, idem, pp 8-9).

Ook de paus heeft op het Sint Pietersplein ons uitgenodigd onszelf toe te vertrouwen aan deze blik. Het woord dat overheerst in de overwegingen van de Paus is "bekering". De paus heeft dat vorige week ook herhaald bij gelegenheid van het historische bezoek aan Engeland voor de zaligverklaring van kardinaal Newman: "Newman leert ons dat als we de waarheid van Christus omarmd hebben en als we ons tijdens ons leven ingezet hebben voor Hem, dat er dan geen verschil kan zijn tussen dat wat we geloven en de manier waarop we ons leven leiden. Al onze gedachten, woorden en daden moeten gericht zijn op de glorie van God en op het verspreiden van zijn Koninkrijk" (Benedictus XVI, *Zaligverklaring van kardinaal John Henry Newman*, Londen, 18 september 2010).

We vragen je dus, bij het begin van dit nieuwe jaar: Wat is deze bekering van het ik tot de aanwezige gebeurtenis, waartoe wij worden uitgenodigd?

JULÍAN CARRON

1. De menselijkheid die uit het geloof wordt geboren

We vieren dit Begin van het jaar terwijl we nog onder de indruk zijn van wat er deze zomer is gebeurd: van de vakanties van onze gemeenschappen tot

de meeting, van de Internationale vakantie in La Thuile tot de équipe van de studenten en van de leraren. Onder de indruk ook van, recenter, de reis van de Paus naar Groot-Brittannië: wat hij heeft benadrukt bij gelegenheid van dit bezoek doet ons begrijpen wat de uitdagingen zijn waartoe ons geloof vandaag wordt geroepen. Als we wat hij zegt vergelijken met ons leven, kan dat ons helpen om beter de vergaande strekking te begrijpen van de weg die wij gaan, en het biedt ons nog meer redenen om die weg te gaan.

Benedictus XVI is – zoals we allemaal weten – naar één van de meest geseclariseerde plekken op de wereld gegaan en heeft getuigd van wat een aanwezigheid is. Hij was wel bewust van het gewicht van de reis, dat heeft hij deze week gezegd toen hij er de verschillende stadia nog een keer van doornam: "Terwijl ik mij wendde tot de burgers van dat Land, dat een kruispunt is van de wereldcultuur en –economie, had ik het hele Westen in gedachten, terwijl ik in dialoog trad met de redenen van deze cultuur, en haar de nieuwheid van het Evangelie dat nooit ondergaat verkondigde – van deze nieuwheid is die cultuur doordrenkt" (Benedictus XVI, *Algemene Audiëntie Sint Pietersplein*, 22 september 2010). Om te laten zien wat deze nieuwheid is, heeft de Heilige Vader zich in die context – in Engeland dus – bediend van de figuur van Newman, wiens zaligverklaring de belangrijkste reden was van zijn reis: "Newman heeft, zoals hij zelf vertelt, de weg van heel zijn leven afgelegd in het licht van een krachtige ervaring van bekering, die hij kreeg toen hij jong was. Het was een onmiddellijke ervaring van de waarheid van het Woord van God, van de objectieve werkelijkheid van de christelijke openbaring zoals die was doorgegeven in de Kerk. Die ervaring, die tegelijkertijd religieus en intellectueel was, zou zijn roeping om dienstknecht van het Evangelie te zijn inspireren, zijn onderscheiding van de bron van gezaghebbende lering in de Kerk van God en zijn ijver voor de hernieuwing

van het kerkelijke leven in de trouw aan de apostolische traditie. Aan het eind van zijn leven beschreef Newman zijn werk als een strijd tegen de groeiend tendens om de godsdienst te beschouwen als een puur privé-aangelegenheid en een puur subjectief feit, een kwestie van persoonlijke mening. Hier is de eerste les die wij kunnen leren uit zijn leven: in onze tijd, waarin een intellectueel en moreel relativisme de fundamenten zelf van onze samenleving bedreigt, brengt Newman ons in herinnering dat wij, als mannen en vrouwen die zijn geschapen naar beeld en gelijkenis van God, geschapen zijn om de waarheid te kennen, om in haar onze definitieve vrijheid en de vervulling van de diepste menselijke verzuchtingen te vinden. In één woord, wij zijn gewild om Christus te kennen, die Zelf "de weg, de waarheid en het leven" is (Jh 14,6)" (Benedictus XVI, *Zaligverklaring*, 18 september 2010, zie hierboven). Inderdaad, als de godsdienst een puur privé-aangelegenheid is en een puur subjectief feit, een kwestie van persoonlijke mening, dan is de consequentie duidelijk: het relativisme. Het relativisme is het wegvallen van de capaciteit van de mens om de waarheid te kennen, om in haar de definitieve vrijheid te vinden en de vervulling van de diepste menselijke verzuchtingen. Dat wil zeggen het is de onmogelijkheid om een uitputtend antwoord te vinden op zijn behoeften. Inderdaad, als de mens niet vindt wat beantwoordt aan dit verlangen, aan deze behoefte, is alles relatief, is alles een kwestie van mening en kan niets heel zijn ik tot zich trekken. De Paus echter heeft gezegd: "Aan de menigte gelovigen, waaronder vooral veel jongeren, heb ik opnieuw de lichtende figuur van Kardinaal Newman willen aanreiken, een intellectueel en gelovige, wiens geestelijke boodschap samengevat kan worden in het getuigenis dat de weg van het geweten niet een zich opsluiten in het eigen "ik" is, maar dat die weg juist opening is, bekering en gehoorzaamheid aan Hem die is de Weg,

de Waarheid en het Leven" (Benedictus XVI, *Algemene Audiëntie*, 22 september 2010).

In het licht hiervan wordt de vergaande strekking duidelijk van de weg die wij gaan om uit de breuk tussen weten en geloven te komen, die het geloven gevangen houdt in de sfeer van het subjectieve, van de persoonlijke opvatting, want de mens zou niet in staat zijn de waarheid te kennen die het leven vervult. Maar is dit een probleem dat alleen de intellectuelen zoals Newman aangaat, of gaat het ons allemaal aan?

Hier krijgt de oproep tot bekering die de Paus met nadruk richt tot heel de Kerk zijn hele strekking. Maar niemand zal deze oproep om zich te bekeren serieus nemen, als hij die niet als nodig voor zichzelf voelt. De liederen die wij hebben gezongen kunnen ons helpen om deze nood te begrijpen: "Hij was een slechts mens / maar echt slecht, slecht slecht" (C. Chieffo, "De slechte mens", *Il libro dei canti*, Jaca Book, Milaan 1976, p. 291). De term "slecht" heeft hier de betekenis van "immoreel", maar niet in de gewoonlijke zin waartoe wij haar reduceren als ethische incoherentie, maar in de diepere betekenis van een niet passende relatie met het Zijn. Don Giussani zegt: "Ik bedoel het woord "moreel" of "moraliteit" in zijn diepste zin, zijn meest substantiële zin, die is het standpunt van de persoon ten opzichte van het Zijn, dat wil zeggen ten opzichte van het leven, van het bestaan, als oorsprong, consistentie, bestemming"(L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro. 1986-1987*, Bur, Milano 2010, p. 42). En dat dit de betekenis is waarmee hier dit woord wordt gebruikt dat zie je aan hoe het lied verder gaat. Wanneer hij 's ochtends opstond voelde hij niet de spijt van iets dat verkeerd was, nee: "Wanneer hij 's ochtends opstond, / vond hij alles vervelend, / te beginnen bij het licht; zelfs de kop koffie aan 't ontbijt". En wij kunnen de christelijke ontmoeting hebben gehad, en toch ook 's ochtends opstaan en alles vervelend vinden, we weten het maar al te goed.

Maar dit houdt de Heer niet tegen: "De Heer vanuit de hemel / zond hem allerlei cadeaus; / hij keek er nauwelijks naar, / sterker nog soms beklagde hij zich nog ook". De uitkomst van dit onvermogen van ons om de werkelijkheid te ontvangen zoals zij is, dat wil zeggen als geschenk, als cadeau, in haar waarheid – dat ons ertoe zou brengen dankbaar te zijn, zodra we onze ogen openen de dankbaarheid de overhand te laten hebben – , belemmert ons de vervulling van het leven te ervaren. Je ziet dit aan het feit dat het klagen overheerst als diepste gevoel van jezelf. Er zijn geen heiligen, vrienden! Het leven wordt niemand bespaart, ook niet nadat je de christelijke ontmoeting hebt gehad. Als we trouw, zonder angst, kijken naar onze menselijke ervaring, is het moeilijk niet ontroerd te raken als we het lied *I Wonder* zingen: "Terwijl ik loop onder de hemel [zoals een geërgerde zwerver kan ik heel de verbazing, heel de verwondering voelen] verwonder ik me erover dat Jezus gekomen is om te sterven voor arme hongerige mensen zoals ik en zoals jij" ("*I Wonder*", *Canti*, Cooperativa Editoriale Nuovo Mondo, Milaan 2002, p. 283). Geen enkel ander iets kan het je zo duidelijk laten voelen als de verveling die je voelt, als het onvermogen om er vanuit jezelf uit te komen. Deze verveling en dit klagen kunnen de gelegenheid worden voor ieder van ons om te begrijpen wie Christus is, want "wij weten niet wie hij was" (titel van het lied van A. en G. Roscio-A. en G. Agape, *Canti*, idem, pp. 206-207); als dit niet opnieuw gebeurt, weten we niet wie Jezus werkelijk is. Maar met Hem, als Hij opnieuw gebeurt, als Hij in ons deze verveling overwint, dan beginnen wij de werkelijkheid binnen te gaan, in de waarheid van het werkelijke, zoals die slechte mens: "Maar op een dag vroeg hij zich af wie het was / die hem het leven gaf, / op een dag vroeg hij zich af wie het was / die hem de liefde gaf", dat wil zeggen de mens begint zich werkelijk te realiseren. Wie hem het leven geeft. We beginnen dan ons standpunt ten opzichte van de

dingen te veranderen en we beginnen te zien wat we eerst niet zagen: "de kleur van de druiven" en het "kind dat hem toelachte". Hoeveel kinderen zal hij wel niet hebben zien lachen, maar hij zag ze niet! Toen "legde hij een hand op zijn hart / en huilde bijna de hele dag". En dit is wat de Heer in staat stelt om ons alles te geven: "En God zag hem en lachte; / hij nam hem die pijn af, / toen gaf hij hem nog meer leven, / toen gaf hij hem nog meer liefde". Bekeringsvrienden, het volle besef van de werkelijkheid, heeft een duidelijk doel: meer leven, meer liefde.

Iemand schrijft mij: "Beste don Julian, met heel grote moeite heb ik besloten je te schrijven, maar een vriend van mij stond erop en dat is een goede reden om het te doen. Wat mijn leven dezer dagen bepaalt is het vragen, het vragen aan Christus dat hij mij zijn natuur communiceert. Al sedert maanden ben ik gescheiden van mijn vrouw en ik leef in groot verdriet en het is heel zwaar. Dit jaar, na jaren van afwezigheid uit de beweging, ben ik teruggekeerd naar de vakantie van de gemeenschap omdat ik wenste dat mijn zoon zou kunnen zien en deelhebben aan iets dat groter is dan hij, dan ik en dan de pijnlijke en moeilijke omstandigheden die wij beleven. Na twee dagen *stand by*, waarin ik me als toeschouwer opstelde, is dat wat ik voor mijn zoon wilde voor mij gebeurt, ik ben – met mijn pijn, met mijn stress, met mijn niets zijn – tegen een feit aangelopen. Een omhelzing heeft mijn hart opnieuw gewekt, en dit is het begin geweest van een voorstel voor mijn leven. Een voorstel dat in de eerste plaats bestaat uit mijn hart en dat leven heeft gevonden in het gezelschap om mij heen. Ik voelde mezelf onwaardig, onderwerp van een immense barmhartigheid, ik voelde me weer tot leven gebracht. De ontmoeting met een vriend, zijn blik, de gepassioneerde blik van het dagelijks leven van de gezichten die ik om mij heen had en die op elk moment het leven bekeken als geschenk van een Ander en die niet bang waren voor hun verlangens: toen heb ik

begrepen dat ik niets van Jezus wist, dat ik niets van Jezus had begrepen, ook al had ik een gemeenschap geleid, ook al had ik Giussani gezien. Ik had niets begrepen, en ik begon te zeggen: "Ik, Jezus, wil Jou kennen". Te lang was ik in de beweging en in de Kerk geweest terwijl ik al dacht te weten wie Jezus was. Ik lette er op of de andere zich aansloten bij mijn idee van Jezus en van leven, en keek zelfs of Jezus paste bij mijn idee. Maar toen ik deze vriend leerde kennen, zijn blik op mij, een onbekende, zag, toen is de kier die ontstaan was opengeworpen. De zomer is daarna een tijd van gedachtenis geworden (hoe vaak had ik dat al horen zeggen door Giussani, en had ik geprobeerd het te doen, maar verdrong is voortdurend in mijn beperktheid), het is een tijd geworden waarin ik die blik zocht en daarheen ging waar er zo naar mij gekeken werd, waar ik anderen op die manier naar de werkelijkheid zag kijken. En ik wierp mij erin. Ik heb de zomer doorgebracht met van de ene naar de andere vriend gaan om die blik terug te zien, overal zocht ik die blik. Zo begon zich in in mij een nieuwe zelfopvatting te wortelen. De diepe zelfopvatting [dit is bekering!] dat ik een geschenk voor mezelf ben, dat ik zelf een geschenk ben, en dat daarom mijn leven een vraag moet zijn, als ik mijn natuur wil respecteren. Zo gaat er geen dag voorbij dat ik niet verlang naar die blik die mij leert wie ik ben en die mij leert op een passende manier de werkelijkheid te kennen. En nu begin ik ook zo te kijken, ik verbaas me erover dat ik alles ook zo begin te bekijken. Zo gaat er geen dag voorbij dat mijn vraag niet wordt tot een beschikbaar-zijn voor de werkelijkheid. Zozeer dat ik Hem alle dagen wil ontmoeten in de sacramenten en in het gebed, die het fundament zijn van de manier waarop ik ben en van onze eenheid. De problemen blijven, de stress ligt altijd op de loer en de pijn is soms zo sterk dat hij in mijn vlees brandt, maar dit is geen bezwaar voor de waarheid van wat ik heb gezien, voor de waarheid van die blik. Integendeel,

doorheen mijn vrijheid (voor zover het me lukt en ik het kan) breekt de pijn mijn vraag juist open, het is een vreemd en mysterieus samenleven van pijn, blijdschap en vreugde!".

Laten we kijken naar deze getuigenis: wat overwint het relativisme? Wat overwint de reductie van de rede en van de vrijheid, die ons belet om de waarheid die ons méér leven, méér liefde geeft te kennen en ermee in te stemmen? De gelijktijdigheid van Christus. Die als enige in staat is om heel onze rede en heel onze affectie te aan te trekken, als Hij bij ons de bereidheid vindt waarvan deze vriend ons getuigt. De gemoedstoestand waarin wij ons bevinden doet er niet toe, noch het aantal jaren dat we bij de beweging horen.

Deze gelijktijdigheid, deze kracht van God, wordt aanwezig in feiten en in gebeurtenissen, of in getuigenissen zoals die welke we deze zomer hebben gezien. Maar Onze Lieve Heer blijft medelijden hebben met ons niets en Hij heeft ons een nog spectaculairdere getuige gegeven: de paus zelf. Hij is voor ons een getuige geweest van deze overwinning op het relativisme, niet alleen door wat hij heeft gezegd, maar vooral door wat hij heeft getuigd, door de manier waarop hij zich heeft opgesteld. De paus heeft niet alleen de werkelijke natuur van de mens tegenover welke reductie dan ook verdedigd, maar hij heeft zich gekeerd naar de mens zonder reducties, naar dat wat het meest origineel is in de mens, dat wat dieper zit dan alle culturele schakeringen: het hart. En dat heeft hij gedaan door vandaag te getuigen van de passie die Christus heeft voor de mens. Hij heeft gezegd: "In de vier intense en prachtige dagen die ik heb doorgebracht in dat nobele land, heb ik de grote vreugde geproefd te praten tegen het hart van de inwoners van het Verenigd Koninkrijk, en zij hebben gepraat tegen het mijne, in het bijzonder door hun aanwezigheid en door de getuigenis van hun geloof. [...] Ik heb aan de vele

adolescenten en jongeren die naar mij hebben geluisterd met sympathie en enthousiasme, voorgesteld om geen begrensde doelen na te streven, om niet tevreden te zijn met gemakkelijke keuzes, maar om zich te richten op iets groters, dat wil zeggen op de zoektocht naar het ware geluk, dat je alleen in God vindt. [...] Ik wilde praten tegen het hart van alle inwoners van het Verenigd Koninkrijk, niemand uitgesloten, over de ware werkelijkheid van de mens, over zijn diepste noden, over zijn uiteindelijke bestemming”(Benedictus XVI, *Algemene audiëntie*, 22 september 2010).

Waarvan is de paus dus voor ons een getuigen geweest? Van dat wat Christus in staat is te doen in een mens die zich beschikbaar stelt om zich herboren te laten worden door Hem. Christus doet een zo nieuw wezen ontstaan dat iedereen sprakeloos staat. Dit zie je door het gebruik van de rede waarvan de paus heeft getuigd, door de intelligentie van het geloof die intelligentie van de werkelijkheid wordt, door de vrijheid in de manier waarop hij zich zonder ambiguïteit in de realiteit plaats voor ieders ogen, door een ontwapenende nederigheid die iedereen verbijsterd doet staan, door de ongekunstelde zelfverzekerdheid van een warm, gepassioneerd en intelligent getuigenis van Christus. Iedereen die hem zag spreken was er sprakeloos onder. Kijken we alleen al naar de Engelse kranten. Ik citeer er een, het hoofdartikel van de *Telegraph*: “Het kan zijn dat er iemand beledigd is door deze woorden, gezien het falen van het Vaticaan – dat nu ook correct is toegegeven door Benedictus XVI – in hoe het de zware misdaden van een kleine minderheid van de eigen clerus heeft aangepakt. Maar we vermoeden dat veel meer mensen hun eigen reserves tegenover de kerk aan de kant hebben gezet en aan zichzelf hebben toegegeven: ‘Hij heeft gelijk’ ” (*The Telegraph*, 17 september 2010).

Dit is de menselijkheid die ontstaat uit het geloof, een menselijke niveau dat in staat is om een beslissende

bijdrage te leveren aan het leven van de mensen. Wie van ons zou niet zo’n menselijkheid verlangen, niet verlangen om in staat te zijn om zo aanwezig te zijn in onze werkomgeving, op de universiteit, in ons gezin of met vrienden, alleen of met een groep, met deze intelligentie en vrijheid, met deze passie voor iedereen? Om hiertoe te komen, vrienden, is het nodig onze weg te blijven volgen, opdat deze menselijkheid niet de onze wordt op een mechanische manier, we moeten ons geen illusies maken: er is een weg van bekering nodig – zoals de weg die Newman heeft voltooid – om in ons de invloed van het relativisme te overwinnen, die de capaciteit om de waarheid te kennen bemoeilijkt, die waarheid die ons meer leven en meer liefde geeft.

2. De drie reducties

Maar hoe krijgt dit relativisme (dit culturele klimaat dat de verwezenlijking van die capaciteit om de waarheid van de werkelijkheid te kennen, bemoeilijkt), hoe krijgt dat vat op ons, op ons die de christelijke gebeurtenis al hebben ontmoet? Opnieuw maakt don Giussani zich metgezel op onze weg en hij identificeert drie reducties.

a) De eerste is het overheersen van de ideologie op de Gebeurtenis: “De relatie met de werkelijkheid die de mens van de ochtend tot de avond leeft, kan een voortdurend initiatief zijn, een voortdurende poging tegenover dat wat gebeurt en tegenover dat wat hij meemaakt; of de mens kan worden bewogen, kan zich laten bewegen door iets, kan gehoorzamen aan iets dat niet voortkomt uit *zijn* manier van reageren op de dingen die hij ontmoet, die hij tegen het lijf loopt, maar door *vooroordelen* [vreselijk!]. Het vertrekpunt van een christen is een Gebeurtenis. Het vertrekpunt van heel de rest van de menselijke gedachtegang is een bepaalde indruk en waardering van de dingen, een bepaalde positie die iemand aanneemt “alvorens” de dingen het hoofd te bieden, vooral vóór ze te

(be)oordelen" (L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, Marietti, Genova 1999, p. 109). En dit gebeurt voor dezelfde dingen! Luister naar wat een van jullie mij schrijft: "Beste Julián, de weg die je ons nu laat gaan, blijkt voor mij en voor vele vrienden beslissend te zijn. De School van de gemeenschap over de hoop (*Si può vivere così?*, Rizzoli, Milano 2007, pp. 173-253) heeft op een zeer heldere manier het probleem naar voren doen komen: hoe velen van ons waren niet zeker! Ook voor degene die al lange tijd van de beweging waren, steunde het leven in feite op iets anders en de hoop – die we daadwerkelijk leefden – was alleen erop gericht dat de omstandigheden gunstig zouden zijn. Het was voor mij belangrijk weer na te gaan denken over mijn verantwoordelijkheid (ik leid een School van de gemeenschap en ik ben prior van een groepje van de Fraterniteit), en ik ben erachter gekomen dat het was gaan bestaan uit een "vak": na vele jaren in de beweging heb je altijd het "correcte antwoordje" al klaar, waarover iedereen het vervolgens eens is, kun je een zin uit een ander boek van Giussani erbij halen, maak je andere gepaste citaten, je beste vriend zegt je altijd iets interessants wat je vervolgens precies herhaalt in de ontmoetingen; en dit alles laat je een zekere indruk maken op de rest. Het probleem is dat ik zelden een bijdrage van een werkelijke ervaring gaf, geleefd in het licht van dat waar we het over hadden. Het was allereerst ik die niet de werkelijkheid betrad met de hypothese die ons werd voorgesteld, dus het was allereerst ik die verstrikt was geraakt in de omstandigheden. Tegenover de problemen van het leven, irriteerden de dingen die ons worden gezegd me, omdat ik iets wilde dat mijn problemen zou oplossen, ik was niet geïnteresseerd in iets dat me in de juiste positie zou zetten; ook de getuigenissen - paradoxaal genoeg gebeurde het dat ze me ergerden - deden mijn scepticisme groeien, diep van binnen zei ik tegen mezelf: "Dat wat aan hen gebeurt zal mij

nooit gebeuren". Wat een genade dat ik me hiervan bewust werd! De exercities zijn voor mij een belangrijk punt van de "tegenaanval" geweest, ik ben begonnen om de werkelijkheid het hoofd te bieden door te proberen me bewust te zijn van de uitdaging die we elkaar stelden, en hierover zal ik je een feit vertellen dat mij heel erg heeft geraakt. Een vriend was de realiteit van zijn werk zo oppervlakkig aan het leven, dat het mij van mijn stuk bracht, terwijl hij riskeerde een zeer goede baan te verliezen die, als hij die zou verliezen, zijn grote familie in een dramatische situatie zou hebben gebracht; hield geen rekening met de werkelijkheid, maar hij liet zich leiden door vooroordelen en door "ik vind dit leuk". Ik vond het heel erg vervelend en ik zei: "Hoe kan iemand nou zo doen?". Toen ik hierover nadacht, heb ik gemerkt dat ik hetzelfde doe in mijn omgaan met de werkelijkheid. Dus het Mysterie corrigeerde mij door die omstandigheid. Verrassend genoeg ben ik ontroerd hierdoor, ik heb me bemind gevoeld zoals het me zelden is gebeurd, en vanaf toen heeft mijn leven een nieuwe dynamiek gekregen: de werkelijkheid begint (heel langzaam, maar zij begint) een plek te zijn waar Iemand je roept, en dit geeft een voorheen ongekende smaak aan het leven. Eerst leek het me alsof er niets gebeurde in het dagelijkse leven. Nu gebeurt altijd alles – sterker nog Alles – de omstandigheden, ook de moeilijke, begin ik het hoofd te bieden met een nieuwe drang, een nieuwe zelfverzekerdheid, een nieuw verlangen om ze tot in de diepte te beleven. Hoe duidelijk is het dat deze energie niet van mij komt! Wat een verbazing om zo duidelijk te zien hoe Christus mij verandert! En wie anders dan Hij? Eerdere keren zou ik sceptisch tegen mezelf hebben gezegd ("Ja, nu is het zo, maar later zal alles weer worden zoals eerst"), nu maakt dit me niet meer uit, want Hij zal er wel aan denken om Zich weer kenbaar te maken tot op het punt dat ik Hem herken, doordat Hij me opnieuw raakt. Het is echt alleen mijn

“nee”, met mijn handen voor mijn ogen, dat mijn herboren worden kan beletten”.

Deze vriend getuigt ons, op een positieve manier, dat het is alsof, zonder dat de mens het opmerkt, in het oordeel over de dingen een al eerder gehoorde denkwijze binnendringt (hij beschrijft het perfect, het (correcte) antwoordje, het vooropgezette idee waarmee je een goede indruk kan maken). Al dit ideologisme is meer in ons aanwezig dan we denken! Het christendom is echter een gebeurtenis, en daarom is het aanwezig; en het vertrekpunt van een christen is niet een ideologie of een vooroordeel, maar een gebeurtenis. Alleen de erkenning van deze gebeurtenis belet ons om slaven te zijn van de ideologie, wat het logische voortvloeisel is uit het vooroordeel. De uiteindelijke vorm van de ideologie is de ontkenning van de feiten die deze gebeurtenis nu tegenwoordig maken, en die ons zo een speelbal maakt van de interpretatie: “er bestaan geen feiten, alleen interpretaties”(F. Nietzsche, *Frammenti postumi 1885-1887*, in *Opere*, Adelphi, Milano 1975, vol. VIII, fr. 7 (60), p. 299). Ons lopen de rillingen over het lijf als we denken aan de moeilijke beslissing waarvoor we staan: “Zijn aanwezigheid is zichtbaar, voelbaar en ervaarbaar geworden door het feit dat zij het leven van de mensen die tot de gemeenschap, tot de vriendschap behoren, verandert. Daarom is het zo dat de oplettendheid waarmee men een getuigenis van iemand – ook van niet-leiders – waarneemt, de oplettendheid waarmee men de getuigenis waarneemt, ook de heimelijke getuigenis, ook de geheel onopvallende getuigenis, aanwezig onder de mensen van de gemeenschap. Deze oplettendheid is het grootste teken van de eerlijkheid waar we het eerder over hadden. Omgekeerd, bestaat er geen duidelijker teken van het feit dat we niet eerlijk zijn, dan het vooral wijzen op de gebreken binnen de vriendschap. *Similes cum similibus facillime congregantur*. Iemand neemt dat waar, wat op zichzelf lijkt. “Als in jouw het kwaad overheerst [slecht,

slecht, slecht; C. Chieffo, “De slechte mens”], zul je zeuren over het kwaad; als in jou de zoektocht naar het ware overheerst, zul je het ware ontdekken” (L. Giussani, *Uomini senza patria 1982-1983*, Bur, Milano 2008, p.277). Dit is de uiterste poging om de bekering te vermijden: het bestaan van de feiten te ontkennen, van de gebeurtenissen (omdat als een blindgeborene niet is genezen, dan hoeven de joden geen andere houding aan te nemen tegenover zichzelf; dus is het genoeg om het te ontkennen om onverstoorbaar door te gaan op de eigen weg).

b) Ik introduceer nu de tweede reductie: het teken tot schijn reduceren. “als de mens zich overgeeft aan de overheersende ideologieën, die ontstaan uit de heersende mentaliteit, dan gaat zich een strijd voordoen, een verdeeldheid, een scheiding tussen teken en schijn; daaruit vloeit de *reductie van het teken tot schijn* voort. Hoe meer men zich bewust is van dat wat het teken is, hoe meer men de verdorvenheid en de ramp begrijpt van een teken dat gereduceerd wordt tot schijn. Het teken is de ervaring van een factor die aanwezig is in de werkelijkheid die verwijst naar iets anders. Het teken is een ervaarbare werkelijkheid waarvan de betekenis een andere werkelijkheid is; het maakt zijn betekenis kenbaar door naar een andere werkelijkheid te leiden. Het zou dus niet redelijk, menselijk zijn, om de werkelijkheid van het teken te reduceren tot zijn onmiddellijk waarneembare uiterlijk of *schijn*. Het onmiddellijk waarneembare aspect van welk ding dan ook, de schijn, vertelt niet heel de ervaring die we hebben van de dingen, omdat het niet de waarde van het teken vertelt” (L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, idem, p. 112). Kijk maar naar deze getuigenis: “Hallo Julián, ik wil je een feit te vertellen dat me deze zomer tijdens de pre-Meeting is overkomen. (ik werk altijd al in de voorbereiding, en ik deel met de anderen de verantwoordelijkheid hiervoor) Als je ons in deze jaren niet had laten zien hoe jij

wat je overkomt serieus neemt, zou het echter geen enkele indruk op me hebben achtergelaten. Dit gebeurde er: op een avond, na het werk in de Fiera (de hallen waar de Meeting gehouden wordt), ben ik gaan eten met sommige vrienden uit Cremona en Milaan, en één van hen zei me: "Er is bij ons een jongen die niet van de beweging is en ik heb hem gezegd om ook te komen. Is dat een probleem?". "Absoluut niet", zei ik tegen hem. En dus zijn we naar een restaurantje gegaan op het strand om wat vis te eten. Deze jongen is een arbeider van 23 jaar en, gezien het feit dat hij niet van de beweging was, kende hij de Meeting niet, en wist hij niet wat hem te wachten stond. Plotseling komt hij ertussen: "In deze dagen in de Fiera heb ik meteen gezien wat de stands zijn waarin jullie werken en wat de stands zijn waar de arbeiders werken van de bedrijven die mee opbouwen". Ik was meteen geraakt door dit deze onverwachte opmerking van hem, hij was voor de eerste keer op de pre-Meeting en hij was pas twee dagen in de Fiera. De dag daarna zocht hij koste wat het kost een priester om te biechten (hij had al zeven jaar niet meer gebiecht). Dit feit – de nauwkeurigheid van het onstuimig gegeven oordeel van de avond tevoren en dat wat er de dag daarna gebeurde – heeft me in verwarring gebracht en heeft mijzelf beoordeeld. Ik vroeg me af: "Maar wat heeft hij dan gezien?". Precies het zelfde als mijn ogen zagen en de ogen van alle anderen die in de Fiera rondliepen, niets meer en niets minder, en niemand heeft hem toegesproken, noch tegen hem gepredikt.

Maar hoe kan het dan dat hetzelfde gegeven zijn hart deed opspringen terwijl het voor mij allemaal normaal en voor de hand liggend was? Dan is het echt waar dat om de grote Aanwezigheid te erkennen het probleem niet ligt in wat ik zie, er is geen sensationeel feit voor nodig. Alles hangt af van mijn houding tegenover de werkelijkheid zoals zij zich aandient! Vanaf dat moment kon ik niet anders

dan steeds weer naar dat feit kijken. En zo is daarna alles voor mij veranderd. De dingen bleven dezelfde als altijd, maar het was niet meer hetzelfde. En toen de Meeting afgelopen was en ik weer naar mijn werk ging, wilde ik graag beginnen te werken met deze blik vol verlangen om te ontdekken hoe het Mysterie mij zou verrassen. Ik wilde zien welke feiten er zouden gebeuren in mijn gewone werk. Dat is precies wat ik het meest verlang. Want niets, echt niets is tegen mij. Bedankt dat je ons zo uitdaagt, dat je ons op een vaderlijke manier begeleidt zonder dat je ons iets bespaart."

Don Giussani legt dit heel goed uit: "De grote verleiding van de mens is om de ervaring van het teken te begrenzen, om een teken alleen maar te interpreteren volgens zijn onmiddellijk waarneembare aspect. Het is niet redelijk, maar door het gewicht van de erfzonde neigen alle mensen ernaar, slachtoffer te worden van het schijnbare, van wat iets lijkt, want dat lijkt de makkelijkste vorm van de rede. Een bepaalde geesteshouding doet ongeveer dit met de werkelijkheid van de wereld en van het bestaan (de omstandigheden, de relatie met de dingen, een gezin runnen, de kinderen op voeden...): hij merkt de indruk ervan, maar houdt de menselijke mogelijkheid tegen erin door te dringen op zoek naar de betekenis ervan. Terwijl de omgang met wat ons raakt ons juist daartoe aanzet. Want de menselijke intelligentie kan niet ergens op stuiten zonder te voorvoelen dat dat, op de een of andere manier, teken is van een andere werkelijkheid. Een echo van deze concepten vindt men in een bewering van Hannah Arendt: "De ideologie is niet de naïeve acceptatie van het zichtbare, maar de intelligente ontluistering ervan". De ideologie is de verwoesting van het zichtbare, als betekenis van de dingen die gebeuren, het uithollen van wat men ziet, aanraakt, waarneemt. Zo heeft men met niets meer een relatie. Als Sartre het over zijn handen heeft – "Mijn handen, wat zijn mijn handen?" – definieert hij ze als de "onmetelijke afstand die mij verwijderd van de wereld

van de objecten en mij voor altijd ervan scheidt. Zo veroorzaakt hij een ontluistering van het zichtbare, van het contingente aspect. De ontluistering van het contingente is bijvoorbeeld [kijk hoe plastisch don Giussani het voorstelt], beweren dat wat gebeurt "gebeurt omdat het gebeurt", zodat je de drang en de noodzaak ontwijkt om naar het aanwezige, een bepaald iets, te kijken in zijn relatie met het geheel". (Ibidem, pp.112-113) Zo hoeven wij niet meer te veranderen, we hoeven ons niet meer te bekeren. Ik ben werkelijk verbijsterd door sommige interpretaties die wat er onder ons gebeurt uithollen...

Don Giussani beëindigt dit punt met ons te waarschuwen voor de strijd die achter de schermen aan de gang is: "De gevoeligheid in het waarnemen van alle dingen als teken van het Mysterie is de rustige waarheid van het mens zijn [dat hebben we gezien: wie net nieuw is kan het]. De tirannie van wie de macht in handen heeft verzet zich daartegen, gemotiveerd door een ideologie, die ontkent dat de mens overweegt dat iets een teken is van het Mysterie als hij geconfronteerd wordt met de dingen" (Ibidem, p.114).

c) Waarom gebeurt dit? Vanwege de derde reductie. We reduceren ons hart tot een gevoel: "Wij gebruiken ons gevoel in plaats van ons hart als laatste motor, als laatste reden van ons handelen. Wat wil dat zeggen? Onze verantwoordelijkheid wordt leeg doordat we toegeven aan het gebruik van het gevoel boven het hart. Zo reduceren we het concept van het hart tot het gevoel. Integendeel, het hart vertegenwoordigt en handelt als de fundamentele factor van het de menselijke persoonlijkheid; het gevoel niet, want het gevoel op zich handelt als reactiviteit, is in wezen dierlijk. "Ik heb nog niet begrepen" zegt Pavese "wat er tragisch is aan het bestaan. Toch is het duidelijk: we moeten onze wellustige overgave overwinnen en ermee ophouden onze gemoedstoestand als doel op zich te zien". Onze gemoedstoestand heeft een heel ander doel als ze waardig wil zijn:

haar doel is een toestand waarin God, de Schepper, ons brengt waardoorheen wij gezuiverd worden. Terwijl het hart de eenheid aangeeft van gevoel en rede. Dit impliceert een opvatting van de rede die niet tegengehouden wordt, een rede die gebruikt wordt volgens de hele breedte van haar mogelijkheden: de rede kan niet handelen zonder dat wat genegenheid genoemd wordt. Het hart – als rede en gemoedstoestand – is de voorwaarde voor een gezonde verwezenlijking van de rede. De voorwaarde opdat de rede zichzelf is, is dat de gemoedstoestand haar bekleed en zo de hele mens beweegt. Rede en gevoel, rede en gemoedstoestand: dat is het hart van de mens" (Ibidem, pp. 116-117).

3. De overwinning op het relativisme: de gedachtenis

Met deze waarneming van don Giussani, die ons kan helpen de weg te vinden naar de overwinning op het relativisme, wil ik afsluiten. Wanneer verbazen wij ons erover dat de gebeurtenis de overhand heeft op de ideologie, het teken op de schijn, het hart op het gevoel? Kunnen we ons een beeld voor ogen halen dat het makkelijker maakt dit te begrijpen? Ik ben net als jullie omgeven door getuigenissen van uitzonderlijke feiten die me verbazen, zozeer documenteren zij de gelijktijdigheid van Christus. En toen vroeg ik mij af: "Maar wanneer brachten deze feiten mij ertoe Hem te erkennen?" Het heeft mij heel veel geholpen dat ik me bewust werd van het criterium dat don Giussani ons aanbied: "Wanneer hebben we serieus, met ons hart, aan Hem gedacht, de afgelopen maand, de afgelopen drie maanden van oktober tot nu? Nooit. We hebben nooit zo aan Hem gedacht als Johannes en Andreas aan Hem dachten terwijl ze toekeken hoe hij sprak. Als we ons dingen over Hem hebben afgevraagd is dat uit nieuwsgierigheid, analyse, behoefte aan analyse, aan onderzoek, aan verduidelijking, aan verheldering. Maar dat we aan Hem gedacht hebben zoals

iemand die echt verliefd is denkt aan de persoon op wie hij verliefd is (ook dan gebeurd het heel zelden, omdat men bij alles erop rekent wat terug te krijgen!) puur, volledig afstandhoudend, met een puur verlangen naar het goede...zozeer dat als de ander het niet erkent hij het verlangen naar het goede voor de ander nog meer voedt!" (L. Giussani, *Si può vivere così?* Idem, p. 329)

Hier worden twee vormen van kennis tegenover elkaar gezet. Serieus aan Hem denken, met het hart, betekent aan Hem denken zoals Johannes en Andreas aan Hem dachten terwijl ze naar Hem keken toen hij praatte. Ze waren helemaal gegrepen door Zijn aanwezigheid. De rede hielp hen om in de diepte van het mysterie van die persoon binnen te gaan, omdat zij werd gered door het gevoel. Wat een verschil met nieuwsgierigheid, analyse, met een zoektocht naar opheldering, dan wordt de rede gereduceerd tot een instrumenteel gebruik – als het teken wordt gereduceerd tot uiterlijke schijn -, omdat ze wordt losgemaakt van het gevoel. Wat een enorm verschil! Wie kent er meer: degene die verliefd is en kijkt naar de geliefde persoon of degene die slechts een analyse maakt? Hoe zouden wij bekeken willen worden? Wie van de twee zou de waarde van onze persoon beter begrijpen? We kunnen zien dat we van de reductie van onszelf en van de werkelijkheid afzijn – dat we rede èn affectie zijn – als we in onszelf de ervaring van Johannes en Andreas hebben herhaald; omdat daar, in die ontmoeting, de eerste overwinning op het relativisme heeft plaatsgevonden, en dus biedt dat ons het criterium om de overwinning op het relativisme altijd te herkennen.

Wat is het dat Giussani beschrijft met deze woorden? De gedachtenis: "Het christendom is een gebeurtenis en daarom is het aanwezig, het is nu aanwezig, en zijn karakteristiek is dat het aanwezig is als gedachtenis; en de christelijke gedachtenis is niet hetzelfde

als de herinnering, integendeel, het is niet de herinnering, maar het is het opnieuw gebeuren van de Aanwezigheid zelf" (L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, idem, p. 111). Het christendom wordt geboren als een gebeurtenis die vlees wordt in het heden als een gedachtenis. En de gedachtenis is de inhoud van het bewustzijn van de christen. We begrijpen het goed als we kijken naar Johannes en Andreas: wat in hun ogen overheerste was Christus, en daarom is de gedachtenis de overwinning op het relativisme, omdat we zijn geschapen om Christus te kennen. Wat bij ons ontbreekt is "het bestaan van de gedachtenis" (L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro*, idem, p. 47), we hebben die niet eens in een uithoekje van ons oog, zegt Giussani tegen ons.

Hoelang is de weg van de bekering die we nog moeten gaan voordat dit ons vertrouwd wordt. Dit zien we aan de weinige keren dat we in ons de ervaring van Johannes en Andreas terwijl ze Hem zagen praten bemerken. Ik ben me hier bewust van wanneer ik zelf door de genade gered wordt van mezelf, van de reductie waarin ik was gevallen. Dit is me deze week bij verschillende gelegenheden gebeurd, waarbij ik helemaal vast zat aan iets dat ik zag door de persoon die het me vertelde; bijvoorbeeld, ik stond met open mond te kijken toen iemand mij vertelde hoe zij op het hoogtepunt van verliefdheid ontdekte dat ze de indrukwekkendheid van de aanwezigheid van Christus waarnam die haar helemaal van de kaart bracht: die persoon is de eerste overwinnaar in die situatie. En dat maakt het in mij mogelijk om opnieuw in het heden de ervaring van Andreas en Johannes te maken, zozeer dat ik de ochtend daarna, terwijl ik stil was, verbaasd ontdekte dat ik dacht aan de mensen die me uit mijn reductie hadden getrokken om helemaal gegrepen te worden door Zijn aanwezigheid.

Zonder deze gebeurtenis kan men de breuk tussen weten en geloven niet overkomen, en zou het relativisme winnen. Want niets kan heel mijn ik aantrekken, grijpen. Dit leert ons nogmaals welke aandacht we moeten hebben voor het werkelijke, welke vraag we moeten hebben over Christus: namelijk dat Hij Zich op zo'n vleselijke manier aanwezig maakt. We kunnen Johannes en Andreas reduceren tot een weer oproepen van het verleden, en er geen criterium van maken om onze ervaring nu te beoordelen. Door gebruik te maken van het Bijbelse verhaal dat we hebben gezien, trekt don Giussani Johannes en Andreas uit de mogelijke sentimentele reductie en maakt hij er het criterium van om de overwinning op het relativisme te herkennen. Voor sommigen begint het echt zo te worden: "Beste Julian, je moet maar geduld hebben met mij, want soms lukt het me echt niet om jou niet te schrijven, als ik niet persoonlijk met je kan praten. Toen ik een vriend ontmoette, die net teruggekomen was van de laatste Internationale Bijeenkomst van de Verantwoordelijken, heb ik, denk ik, begrepen wat de vrouw van Andreas en zijn broer Simon bij zijn terugkeer nadat hij Hem had ontmoet, hebben gezien. Ik kan me niet één woord herinneren van wat mijn vriend heeft gezegd (ook omdat het hem helemaal niet lukte om iets uit te brengen), maar ik heb zijn ogen gezien, ik heb zijn hart gezien, en ik heb ongeduldig gewacht tot de Tracce van september via de post zou aankomen, met zijn kostbare bijlage. Vanavond pas heb ik hem eindelijk in mijn handen gehad. Toen ik bij pagina acht was, kwam ik abrupt tot een halt. Jij zegt daar [in werkelijkheid is het don Giussani die het zegt]: "Wanneer hebben we serieus, met het hart, aan Hem gedacht, in de laatste maand, in de laatste drie maanden, vanaf oktober tot nu? Nooit". Vergeef me, maar bij mij daarentegen kwam het in mijn hart op te

zeggen: "Altijd!". Ik zou niet eens kunnen ademen als ik niet iedere dag Hem op die manier zou ontmoeten. Zo is het echt, ik kan niet leven zonder dat het me elke dag op deze manier gebeurt. En ik bedank je met heel mijn hart om het werk dat ik samen met jou gedaan heb dit jaar, terwijl ik je van dichtbij kon volgen zo dichtbij dat ik je kon horen ademen. Dit werk heeft me in staat gesteld om nooit op te houden, om elke omstandigheid van het leven, mooi of lelijk, positief of negatief, uit te diepen, en om alleen bewogen te worden door de verbazing van zo'n evidentie, die zo volledig gegeven was. Ik bedoel te zeggen dat Hij is en dat Hij er altijd is, en dat Hij er is in het licht van de zon en dat Hij er is in de hinderlijke regen, en in het pikdonker van een donkere nacht; en dat het altijd een levende relatie is, en als er geen relatie is, dan is het van de twee nooit Hij die ontbreekt".

Wat dan ook de vorm mag zijn van hoe het nu gebeurt, de overwinning op het relativisme zal altijd die unieke gehechtheid aan de aanwezige Christus als criterium hebben, die Johannes en Andreas voor altijd vastgelegd hebben. En nooit zal ze kunnen worden gereduceerd tot een analyse en nog minder tot een opmerking of tot pure emotie. Tekenen van deze reducties zijn de ergernis en het klagen. Het alternatief voor de ergernis en het klagen is het leven als gedachtenis: "Leven is de gedachtenis aan Mij"! En daarom spoort don Giussani ons aan: "Voor deze dagelijkse strijd met de logica van de macht, voor deze dagelijkse overwinning op het uiterlijke en voorbijgaande, om de constitutie van de dingen te bevestigen in hun bestemming die Christus is, is er een persoonlijke beweging nodig!" (L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro*, idem, p. 194). Deze persoonlijke beweging is de bekering.

Vrienden, we moeten als volwassenen beslissen wat we doen: of

we gaan door met ons te tevreden te stellen met "tweede keuzes", zoals de paus ze beschreef voor de Britse jongeren (geld, een carrière, etcetera), en met ons te laten gaan, zonder ooit serieus positie te nemen tegenover Christus; of we behoren Hem toe. Het probleem van velen van ons is dat we al volwassen zijn en dat de tijd kort is. Daarom wens ik jullie aan het begin van dit jaar toe dat jullie kiezen, vragen, smeken om Hem toe te behoren, om je over te geven aan Zijn aantrekkelijkheid. Zo zullen we in ons de nederlaag van het relativisme kunnen zien gebeuren. Het is genoeg om ons met niets minder tevreden te stellen dan met Hem, zoals de tiende leproos ons getuigt. Goddank zijn er steeds meer mensen onder ons die zich niet meer tevreden stellen met de genezing, noch met het mooie gezelschap van de andere negen: zoals die tiende, willen zij echt Hem! De werkelijke vriendschap bestaat uit die "tiende leprozen", uit die mensen die zijn zoals de tiende leproos. Dat is onze verantwoordelijkheid, het hangt van ons af. In die zin vallen het persoonlijke werk en onze verantwoordelijkheid voor de anderen samen. Daarom is deze zin van don Giussani: "de verantwoordelijkheid is de bekering van het ik tot de aanwezige gebeurtenis" samenvattend voor wat ons te wachten staat: we kunnen niet bijdragen aan de overwinning op het relativisme, als wij niet als eerste de weg gaan. Als we elkaar hierin begeleiden, kunnen we een aanwezigheid worden, een anders-zijn in de samenleving. Dan kunnen we de waarheid van dat wat de paus zegt en getuigt, laten zien. Ieder van ons moet zich goed bewust zijn van zijn verantwoordelijkheid tegenover God, van het werk waartoe wij zijn geroepen, om in alle omstandigheden waarin wij zijn van Hem te kunnen getuigen. Zoals een gevangene ons getuigt: "Als ik kijk naar mijzelf vandaag, ben ik me ervan bewust dat ik, door mezelf te bevrijden uit de

stereotypes en uit de sociale en culturele hokjes, in een nieuwe werkelijkheid binnenga. Deze schoonheid is uniek".

Vertaling:

Gemeenschap en Bevrijding Nederland

info@clnederland.org

www.clnederland.org